

Tôi học được phương pháp phê bình của Bác

Đầu năm 1946, kỳ họp đầu tiên của Quốc hội khóa I đã bầu ra Chính phủ liên hiệp chính thức, Bộ Ngoại giao chuyển sang cho Quốc dân Đảng. Bác chỉ thị cho tôi bàn giao văn phòng và trụ sở cho Bộ trưởng mới Nguyễn Trường Tam. Tôi được sang làm việc gần Bác hơn, tại Bắc Bộ phủ và tổ chức Văn phòng Chủ tịch phủ. Rất bình thường và cũng rất sâu sắc, phong cách sinh hoạt của Bác là tấm gương, là cách Bác dạy bảo cán bộ được làm việc gần Bác một cách thiết thực nhất.

Bác thường hay gọi tôi vào cùng với Bác bàn bạc và viết những bài trả lời các nhà báo hoặc vô tuyến truyền hình đến phỏng vấn. Đầu tiên Bác nêu từng vấn đề, xem tôi giải đáp ra sao, rồi Bác thêm ý kiến và sửa lại. Qua những lần tôi được làm việc với Bác như vậy trình độ của tôi về mọi mặt được nâng lên rất nhiều. Những hôm đó, tối về nhà, tôi ôn lại quá trình làm việc với Bác, suy nghĩ lại những ý kiến và lời văn Bác uốn nắn, sửa chữa cho mình, tự rút ra những kinh nghiệm cho cách suy nghĩ và cách làm việc tốt hơn.

Dần dần như vậy, qua một sự kiểm tra rất chặt chẽ, mà sau này tôi mới nhận ra, Bác giao cho tôi tự viết ra trước, rồi Bác xem lại và sửa. Đến giai đoạn này, tôi chú ý đến một tác phong rất nghiêm khắc của Bác, đó là yêu cầu chính xác về đánh máy, từng dấu chấm, từng dấu phẩy, từng câu, yêu cầu đẹp mắt về bố trí trang đánh máy, cách trình bày công hàm hay văn kiện. Tôi vẫn còn nhớ như in những lần khổ sở, dằn vặt trong tôi khi ngồi trước mặt Bác, thấy Bác trước khi ký văn bản, phải thêm vào một vài dấu chấm, phẩy còn thiếu hay sửa lại một vài lỗi đánh máy mà hôm đó vì đọc vội nên để sót. Bác ký xong, đưa cho tôi và bảo: "Hôm nay chú đọc lại không được kỹ lắm?". Nét mặt Bác vẫn hiền hậu và thân mật.

Qua những lần được Bác chỉ bảo tôi và luyện thêm được tác phong cẩn thận, nghiêm khắc đối với công việc. Sau một thời gian được Bác dìu dắt trong công tác, từng bước một tôi trưởng thành lên rất nhiều. Có lần Bác giao cho tôi viết một công hàm, theo cách đặc biệt mới: Bác nêu yêu cầu, rồi Bác bảo tôi đưa giấy có tiêu đề, Bác ký trước vào cuối trang, trao lại cho tôi và bảo gửi thẳng đi không cần đưa Bác xem nữa.

Tôi bị lao phổi nặng, phải nghỉ công tác, xa Bác giữa năm 1947 đến giữa năm 1951. Một hôm có thư của anh Tô báo cho tôi biết là tôi sẽ làm Chủ nhiệm Biện sự xứ Nam Ninh thay anh Đặng Văn Cáp đã giữ trách nhiệm đó ngay từ khi biên giới hai nước được khai thông. Kèm theo thư anh Tô là bức thư của Bác cho ông Trương Văn Dật, Chủ tịch tỉnh Quảng Tây, ủy nhiệm tôi làm công tác thay anh Cáp. Tôi suy nghĩ: Anh Cáp là một đồng chí lão thành đã công tác, hoạt động bí mật lâu năm với Bác Hồ ở Quảng Tây thì hợp với công tác chủ nhiệm Biện sự xứ Nam Ninh hơn tôi nhiều cả về uy tín lẫn năng lực. Vì vậy, tôi đem ý kiến đó bàn bạc với anh Cáp và cố thuyết phục anh cùng về trình bày và đề nghị lại với Bác Hồ

Đến nơi, chúng tôi được đưa vào gặp Bác. Bác ân cần hỏi chúng tôi về có việc gì. Tôi trình bày sự việc, theo dõi nét mặt Bác, thấy Bác nghiêm mặt dần dần. Sau khi tôi nói hết, Bác im lặng một lúc, rồi nhìn chúng tôi một cách rất nghiêm khắc, thoáng có chút giận, chỉ thoáng thôi. Bác hỏi: "Ý thức tổ chức kỷ luật của các chú đâu? Ngay cả đối với thư ủy nhiệm của Bác". Giọng nói của Bác bình thường, không có một chút gì là gắt gỏng cả. Hai anh em chúng tôi im lặng, nhìn nhau, không nói được gì thêm. Một lúc sau, Bác bảo: "Thôi các chú ra nghỉ trưa, chiều vào Bác dặn mấy việc".

Rất lạ là, chiều vào làm việc với Bác, Bác không nói câu nào về chuyện ban sáng nữa. Từ hồi đó đến nay, rất nhiều lần tôi suy nghĩ về việc đó. Cùng với thời gian, qua thực tiễn công tác và được sự rèn luyện của Đảng, mỗi lần tôi lại tìm được một cách giải thích khác nhau về phương pháp phê bình của Bác.